

Nr 6.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ökat statsbidrag till avlönande av fjärdingsmän.

I en inom riksdagen väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 186 i andra kammaren, vilken behandlats av första lagutskottet, ha herrar *Hansson* i Skediga och *Jonsson* i Skutskär hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag måtte utgå med 80 % av fjärdingsmans samtliga utgående löneförmåner».

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Inom andra polisdistrikt än de, vilka utgöras av stad eller viss köping, skola enligt 2 § *lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket*, finnas anställda fjärdingsmän (polismän) i den omfattning, det erfordras för polisverksamhetens ombesörjande inom vederbörande polisdistrikt. Tillika stadgas, att fjärdingsman kan anställas för allenast egentlig polistjänst eller för allenast exekutionsbiträdestjänst. Vid tillsättande av fjärdingsmansbefattning skall enligt 11 § 3 nämnda lag landsfiskalen avgiva yttrande angående de sökande. Därefter har polisdistriktet att förrätta val av fjärdingsman. Där icke särskilda skäl annat föranleda, skall länsstyrelsen förordna den valde till fjärdingsman.

Jämligt 8 § samma lag åligger polisdistrikt att skäligen avlöna de fjärdingsmän, som skola finnas anställda i distriktet, samt att bereda ordinarie fjärdingsman skälig pension ävensom att i vissa fall vid befattningshavares död utgiva familjeunderstöd och begravningshjälp. Vidare har polisdistrikt att draga försorg om föreskriven uniformering och beväpning av distriktets polispersonal samt att i erforderlig utsträckning ombesörja materiel, byggnader, telefon och övriga för distriktets polisväsen erforderliga anordningar.

Statsbidrag lämnas enligt 15 § 2 i lagen till hälften av kostnaden för avlöning av ordinarie befattningshavare inom polisdistrikt av beskaffenhet, som nyss nämnts. Till avlöning av icke ordinarie befattningshavare inom sådant distrikt bidrager statsverket endast med en femtedel. Med hälften ersätter statsverket distriktets kostnad för familjeunderstöd, begravningshjälp och sjukvård, som tillkommer ordinarie befattningshavare vid skada i tjänsten. Till pensioneringskostnaderna äger distriktet enligt 15 § 3 i lagen erhålla statsbidrag med en tredjedel. Enligt 7 § *kungörelsen den 24 november 1932 angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.* ersätter staten polisdistrikt av förut nämnt slag halva kostnaden för telefon såvitt angår inträdes- och abonnemangsavgifter. Befattningshavares utgifter för telefonsamtal och telegram i tjänsten

gäldas av statsverket enligt 8 § nämnda kungörelse. I kungörelsen angivas även grunderna för gottgörelse för befattningshavares kostnader för resor i tjänsten.

Vad angår äldre förslag rörande förstatligande av polisväsendet eller del därav får utskottet hänvisa till dels den översikt, som första lagutskottet lämnat i utlåtande nr 47 till 1938 års riksdag (s. 4—6), dels ock den framställning, som återfinnes i ett av 1939 års polisutredning avgivet »Betänkande med förslag till förstatligande av polisväsendet i riket och åklagarväsendet i rikets städer. Del I Allmänna grunder.» (SOU 1944: 53 s. 145—153).

I skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll 1938 års riksdag efter hemställan av första lagutskottet i dess utlåtande nr 47, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig, förutsättningslös utredning av frågan, huruvida och i vilken omfattning polisväsendet borde förstatligas. För utredningens verkställande tillkallades sakkunniga, vilka antogo benämningen 1939 års polisutredning. I sitt nyssnämnda betänkande, avgivet den 14 november 1944, fann sig utredningen ur allmänna och principiella synpunkter böra förorda ett förstatligande av polisväsendet i riket. Efter remissbehandling är utredningens förslag beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Vid 1947 års riksdag uttalade andra lagutskottet i sitt av riksdagen i denna del godkända utlåtande nr 55 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om särskilda åtgärder för polisverksamhetens upprätthållande i vissa fall, dels ock i ämnet väckta motioner, att det förutsatte, att frågan om polisväsendets förstatligande komme att göras till föremål för förnyat övervägande.

Vid innevarande riksdag har i första kammaren till chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, riktats en enkel fråga, huruvida denne hade »för avsikt att i en snar framtid framlägga förslag för riksdagen om polisväsendets förstatligande».

Till svar härpå anförde statsrådet Mossberg den 3 februari 1948 i första kammaren följande:

»Det av 1939 års polisutredning avgivna betänkandet har icke ansetts kunna läggas till grund för en proposition till riksdagen. Frågan har sedermera varit föremål för upprepade överväganden inom social- och inrikesdepartementen. Styrelsen för svenska landskommunernas förbund har i anledning av ett uttalande vid förbundets kongress år 1947 hemställt att frågan om polisväsendets förstatligande måtte upptagas till förnyat övervägande. Denna fråga berördes också vid riksdagens behandling av propositionen rörande lag om särskilda åtgärder för polisverksamhetens upprätthållande i vissa fall.

Med anledning av vad som förevarit vill jag meddela, att jag har för avsikt att inom den närmaste tiden tillkalla särskilda sakkunniga för att på nytt utreda med polisorganisationen sammanhängande spørsmål varvid de sakkunniga bland annat skola överväga frågan om polisväsendets förstatligande. Jag kan icke nu yttra mig om när ett på en sådan ny utredning grundat förslag skall kunna föreläggas riksdagen.»

Utskottet. Som av statsrådet Mossbergs ovan återgivna uttalande framgår, kommer frågan om polisväsendets förstatligande att inom kort bliva föremål för förnyad utredning. Det av motionärerna väckta detaljspörsmålet om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun vad avser fjärdingsmännens avlöningsförmåner bör lämpligen avgöras i samband med att frågan löses i dess helhet och icke nu utbrytas till särskild behandling.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 februari 1948.

På första lagutskottets vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: fru Sjöström-Bengtsson, herrar Löthner, Lindgren, Göransson, John Wiktor Jonsson, Arrhén och Ivar Nilzon;

från a n d r a kammaren: herrar Lindqvist, Gezelius*, Hedlund i Östersund, Gustafsson i Lekåsa*, Andersson i Mölndal, Jonsson i Skutskär, Lundgren* och Anthy.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.